

Sag T-28/03

Holcim (Deutschland) AG mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) — gennemførelse af en dom fra Retten —
godtgørelse af omkostningerne til bankgaranti — Fællesskabets ansvar uden for
kontrakt«

Retten dom (Tredje Afdeling) af 21. april 2005 II - 1362

Sammendrag af dom

1. *Annulationsøgsmål — annullationsdom — retsvirkninger — pligt til at træffe foranstaltninger til dommens opfyldelse — ingen søgsmålsadgang i henhold til artikel 233 EF — borgernes mulighed for at gøre deres rettigheder gældende med hjemmel i artikel 230 EF og 232 EF*
(Art. 230 EF, 232 EF og 233 EF)

2. *Retspleje — stævning — formkrav — angivelse af søgsmålets genstand — kort fremstilling af søgsmålsgrundene*
[Rettens procesreglement, art. 44, stk. 1, litra c)]
3. *Erstatningssøgsmål — forældelsesfrist — begyndelsestidspunkt — sagsøgeren finder på tidspunktet for fremsættelsen af sit krav endnu ikke at råde over alle de nødvendige elementer til at godtgøre, at Fællesskabet ifalder ansvar — uden betydning*
(Art. 288, stk. 2, EF)
4. *Erstatningssøgsmål — forældelsesfrist — begyndelsestidspunkt — relevant dato*
(Art. 230 EF, art. 232, stk. 2, EF og art. 288, stk. 2, EF; statuten for Domstolen, art. 46)
5. *Ansvar uden for kontraktforhold — betingelser — tilstrækkelig kvalificeret tilsidesættelse af fællesskabsretten — hensyntagen til det skøn, som den institution, som akten hidrørte fra, har*
(Art. 288, stk. 2, EF)
6. *Annulationssøgsmål — Kommissionens beslutning i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1 — kompliceret økonomisk vurdering — domstolsprøvelse — grænser*
(EF-traktatens art. 85, stk. 1 (nu art. 81, stk. 1, EF) og art. 173 (efter ændring nu art. 230 EF))
7. *Ansvar uden for kontraktforhold — betingelser — ulovlighed — skade — årsagssammenhæng — begreb — udgifter til bankgaranti som følge af en virksomheds valg af ikke at betale den af Kommissionen pålagte bøde — ingen direkte årsagssammenhæng*
(EF-traktaten art. 185 og art. 192, stk. 1 (nu art. 242 EF og art. 256, stk. 1, EF), og art. 288, stk. 2, EF)

1. EF-traktaten har fastsat et begrænset antal retsmidler, der står til rådighed for borgerne med henblik på, at disse kan gøre deres rettigheder gældende. Da artikel 233 EF ikke indfører nogen søgsmålsadgang, kan et krav om godtgørelse af omkostninger til en bankgaranti, som et selskab har stillet for betaling af en bøde pålagt ved Kommissionens beslutning om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) og

annulleret af Retten, ikke udelukkende støttes på denne bestemmelse.

Dette betyder dog ikke, at borgerne er uden retsmidler i det tilfælde, hvor de mener, at de nødvendige foranstaltninger til fuldbyrdelse af dommen ikke er

blevet truffet. Den forpligtelse, der følger af artikel 233 EF, kan således gennemtvinges ved hjælp af de retsmidler, som er fastsat i artikel 230 EF og 232 EF.

sammenhængende og forståelig måde, fremgår af selve stævningen.

(jf. præmis 43 og 44)

I denne sammenhæng tilkommer det således ikke Fællesskabets retsinstanser at sætte sig i stedet for fællesskabslovgiver for at udvirke en ændring af det retsmiddel- og proceduresystem, som er indført ved traktaten.

3. Forældelsesfristen for søgsmål om Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold kan ikke begynde at løbe, før alle de betingelser, som er en forudsætning for erstatningspligten, er opfyldt.

(jf. præmis 31-34)

2. I henhold til artikel 21, stk. 1, i statuten for Domstolen og artikel 44, stk. 1, litra c), i Retten procesreglement skal en stævning indeholde søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene. Disse angivelser skal være tilstrækkeligt klare og præcise til, at sagsøgte kan tilrettelægge sit forsvar, og at Retten i givet fald kan tage stilling til sagen på det således foreliggende grundlag. Af retssikkerheds- og retsplejehensyn er det en forudsætning for, at en sag kan antages til realitetsbehandling, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som søgsmålet støttes på, eventuelt kortfattet, men dog på en

Den omstændighed, at en sagsøger på tidspunktet for indleveringen af sit erstatningsøgsmål endnu ikke mener at råde over alle de nødvendige elementer til under en retssag at kunne godtgøre, at Fællesskabet ifalder ansvar, kan ikke i sig selv forhindre, at forældelsesfristen begynder at løbe. I modsat fald sammenblandes det processuelle kriterium for forældelsesfristens begyndelse med konstateringen af erstatningsbetingelsernes opfyldelse, som i sidste ende må foretages af den ret, der skal træffe den endelige afgørelse vedrørende tvistens realitet.

(jf. præmis 59 og 64)

4. Når tabet ikke var øjeblikkeligt, men kontinuerligt, finder forældelsen i henhold til artikel 46 i statuten for Domstolen anvendelse på den periode, der ligger mere end fem år forud for tidspunktet for afbrydelsen af forældelsen, uden at påvirke de rettigheder, der er stiftet under senere perioder.

I denne forbindelse bestemmer nævnte artikel 46, at afbrydelsen enten opstår ved indgivelse af stævning til Domstolen eller ved, at den skadelidte forud gør sit krav gældende over for vedkommende institution. I sidstnævnte tilfælde skal sag anlægges inden udløbet af den frist på to måneder, der er omhandlet i EF-traktatens artikel 230, og i påkommende tilfælde finder bestemmelserne i EF-traktatens artikel 232, stk. 2, anvendelse.

til kompleksiteten af de forhold, der skal reguleres, vanskeligheden ved at anvende eller fortolke bestemmelserne og især det skøn, der kan anlægges af den, der har udstedt den anfægtede retsakt. Det afgørende kriterium for, om en overtrædelse af fællesskabsretten kan anses for tilstrækkelig kvalificeret, er, hvorvidt den pågældende fællesskabsinstitution åbenbart og groft har overskredet grænserne for sine skønsmagter. Såfremt denne institution har et stærkt begrænset eller intet skøn, kan selve den omstændighed, at der er begået en overtrædelse af fællesskabsretten, være tilstrækkelig til at bevise, at der foreligger en tilstrækkelig kvalificeret krænkelse.

(jf. præmis 86 og 87)

(jf. præmis 70 og 71)

5. En række betingelser skal være opfyldt, for at Fællesskabet kan pådrage sig ansvar i henhold til traktatens artikel 288, stk. 2, EF, nemlig at den adfærd, som bebrejdes institutionen, er retsstridig, at der er indtrådt et økonomisk tab, og at der er årsagsforbindelse mellem adfærd og det påberåbte tab. Med hensyn til den første betingelse skal der være tale om en tilstrækkeligt kvalificeret krænkelse af en retsregel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder. I denne forbindelse skal der tages specielt hensyn
6. Selv om Fællesskabets retsinstanser generelt udøver fuld kontrol med, om betingelserne for at anvende EF-traktatens artikel 85, stk. 1 (nu artikel 81, stk. 1, EF), er opfyldt, begrænses den kontrol, som de udøver vedrørende komplicerede økonomiske vurderinger, der er foretaget af Kommissionen, til en efterprøvelse af, om formforskrifterne er overholdt, om begrundelsen er tilstræk-

kelig, om de faktiske omstændigheder er materielt rigtige, samt om der foreligger et åbenbart urigtigt skøn eller magtfordrejning.

(jf. præmis 95)

7. Inden for rammerne af et søgsmål på grundlag af artikel 288, stk. 1, EF kan Fællesskabet alene være ansvarligt for den skade, der er en tilstrækkelig direkte følge af den pågældende institutions retsstridige adfærd.

Når en virksomhed, der anlægger sag til prøvelse af en kommissionsbeslutning, hvorved der pålægges den en bøde —

såfremt Kommissionen giver den adgang hertil — vælger at stille bankgaranti til sikkerhed for betaling af bøden og morarenterne på vilkår, der fastsættes af Kommissionen, kan virksomheden ikke med rette gøre gældende, at de omkostninger til bankgaranti, selskabet har afholdt, direkte er afledt af den anfægtede beslutnings retsstridighed. Det tab, virksomheden påberåber sig i denne forbindelse, er opstået på grund af dens egen beslutning om ikke at opfylde sin forpligtelse til at betale bøden, men i stedet, som en undtagelse til EF-traktatens artikel 192, stk. 1, og artikel 185, første punktum (nu artikel 256, stk. 1, EF og artikel 242, første punktum, EF) at stille en bankgaranti inden for den frist, der er fastsat i den anfægtede beslutning.

(jf. præmis 119, 122 og 123)